

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет соціальної та психологічної освіти
Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри
маркетингу, менеджменту та
управління бізнесом

Подзігун С. М.

«27» липня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 15. СОЦІАЛЬНА І ДЕМОГРАФІЧНА СТАТИСТИКА

Галузь знань 23 Соціальна робота

Спеціальність 232 Соціальне забезпечення

Освітньо-професійна програма: Соціальне забезпечення

Робоча програма з навчальної дисципліни «Соціальна і демографічна статистика» для здобувачів вищої освіти спеціальності 232 Соціальне забезпечення.

Розробник: Бовкун О. А., к.е.н., доцент кафедри маркетингу, менеджменту та управління бізнесом

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри маркетингу, менеджменту та управління бізнесом

Протокол № 13 від « 27» липня 2022 року

Завідувач кафедри маркетингу, менеджменту та управління бізнесом Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

_____ (Подзигун С. М.)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії факультету соціальної та психологічної освіти

Протокол № 1 від “09” серпня 2022 року

Голова науково-методичної комісії факультету соціальної та психологічної освіти

_____ (Бондаренко Г. В.)

Пролонговано

На 20_/20_ н.р. _____ (_____) «_» _____ 20_р., протокол №

На 20_/20_ н.р. _____ (_____) «_» _____ 20_р., протокол №

На 20_/20_ н.р. _____ (_____) «_» _____ 20_р., протокол №

На 20_/20_ н.р. _____ (_____) «_» _____ 20_р., протокол №

На 20_/20_ н.р. _____ (_____) «_» _____ 20_р., протокол №

1. Опис навчальної дисципліни

	Характеристика дисципліни за формами навчання
	Денна
Вид дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	Обов'язкова
Мова викладання навчання та оцінювання	Українська
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС/ годинах	3/90
Курс	2
Семестр	3
Кількість змістовних модулів із розподілом:	2
Аудиторні:	46
Лекційні	22
Семінарські/Практичні	24
Лабораторні	
Самостійна робота	44
Індивідуальні завдання	
Форма семестрового контролю	залік

2. Мета й завдання навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни є здобуття знань про суть та закономірності відтворення населення у суспільно-економічній зумовленості цього процесу, зокрема розуміння специфіки та взаємозв'язків демографічних процесів народжуваності, смертності, шлюбності, розлучуваності тощо, знання закономірностей формування та динаміки міграційних процесів, дослідження сучасного демографічного стану України та світових тенденцій демографічних процесів, ознайомлення з основними методами демографічних досліджень і їх застосуванням в сучасному управлінні соціально-економічними процесами; розкриття шляхів використання отриманих знань для вирішення проблем суспільного розвитку.

Завдання: набуття здобувачами вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної діяльності соціального забезпечення або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

У процесі вивчення дисципліни студенти повинні оволодіти такими **компетентностями:**

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 4. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

ФК 1. Здатність аналізувати суспільні процеси пов'язані з соціальним розвитком держави.

ФК 2. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.

Розвинути базові soft skills: аналітичні навички; гнучкість розуму; економічна компетентність; критичне мислення; комплексне рішення проблем.

3. Результати навчання за дисципліною

Програмні результати навчання:

ПРН 3. Застосовувати методи збору інформації: аналіз документів, опитування та спостереження тощо.

ПРН 4. Вміння застосовувати статистичну, методичну та нормативну базу системи соціального захисту населення.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Історія та теорія соціальної і демографічної статистики

Тема 1. Демографія як наука

Основи демографічної науки. Демографія як система знань про населення. Об'єкт та предмет демографії: відтворення населення у його суспільно-історичній обумовленості. Методи демографії: статистичні, математичні, суто демографічні, їх зміст. Статистичне спостереження населення. Цілі та завдання статистичного спостереження. Види спостереження. Переписи населення. Категорії населення. Основні принципи проведення переписів населення. Історія переписів населення. Демографія як самостійна суспільна наука, її взаємозв'язки з іншими науками. Організація поточного обліку населення.

Тема 2. Методологічні засади соціально-демографічної статистики

Предмет соціально-демографічної статистики. Мета соціально-демографічної статистики та система статистичних методів. Характеристика методу демографічних таблиць.

Тема 3. Чисельність та структура населення

Статистичне вивчення чисельності населення. Застосування методу групувань і статистиці населення. Склад населення за статтю. Статистичне вивчення вікового складу населення. Графічні методи аналізу статево-вікової структури населення.

Тема 4. Метод демографічних коефіцієнтів

Загальне поняття демографічних коефіцієнтів. Середнє населення. Загальні та спеціальні коефіцієнти природного руху населення. Стандартизація демографічних коефіцієнтів.

Тема 5. Шлюбність та розлучуваність

Шлюбність та розлучуваність як демографічні категорії. Шлюбна та сімейна структура населення. Статистичне вивчення шлюбності. Статистичне вивчення розлучуваності. Фактори розлучуваності.

Тема 6. Народжуваність та плідність

Народжуваність та плідність як демографічні категорії. Система показники рівня народжуваності. Аналіз динаміки народжуваності. Фактори народжуваності.

Змістовий модуль 2. Статистичне моделювання чисельності, складу та відтворення населення

Тема 7. Статистичне вивчення смертності

Демографічне поняття смертності. Показники рівня смертності та їх аналіз. Смертність за причинами.

Тема 8. Таблиці дожиття та середньої очікуваної тривалості життя

Демографічні таблиці та демографічний стан. Система елементарних показників демографічних таблиць. Система показників таблиць дожиття та середньої тривалості життя.

Тема 9. Демографічна сітка

Види та принципи побудови демографічної сітки. Правила користування демографічною сіткою. Демографічні сукупності.

Тема 10. Режим відтворення населення

Поняття режиму відтворення населення. Емпіричні показники відтворення населення та порядок їх розрахунку. Теоретичні показники відтворення населення.

Тема 11. Перспективні розрахунки населення

Завдання демографічного прогнозування. Історія демографічних прогнозів. Види демографічних прогнозів. Методи демографічного прогнозування.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					Усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с. р.		л	п	лаб	інд	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1. Історія та теорія соціальної і демографічної статистики													
Тема 1. Демографія як наука	8	2	2			4							
Тема 2. Методологічні засади соціально-	10	2	4			4							

демографічної статистики												
Тема 3. Чисельність та структура населення	8	2	2			4						
Тема 4. Метод демографічних коефіцієнтів	8	2	2			4						
Тема 5. Шлюбність та розлучуваність	8	2	2			4						
Тема 6. Народжуваність та плідність	8	2	2			4						
Разом за змістовим модулем 1	50	12	14			24						
Змістовий модуль 2. Статистичне моделювання чисельності, складу та відтворення населення												
Тема 7. Статистичне вивчення смертності	8	2	2			4						
Тема 8. Таблиці дожиття та середньої очікуваної тривалості життя	8	2	2			4						
Тема 9. Демографічна сітка	8	2	2			4						
Тема 10. Режим відтворення населення	8	2	2			4						
Тема 11. Перспективні розрахунки населення	8	2	2			4						
Разом за змістовим модулем 2	40	20	10			20						
Усього годин	90	22	24			44						

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1	Тема 1. Демографія як наука	2
2	Тема 2. Методологічні засади соціально-демографічної статистики	4
3	Тема 3. Чисельність та структура населення	2
4	Тема 4. Метод демографічних коефіцієнтів	2

5	Тема 5. Шлюбність та розлучуваність	2
6	Тема 6. Народжуваність та плідність	2
7	Тема 7. Статистичне вивчення смертності	2
8	Тема 8. Таблиці дожиття та середньої очікуваної тривалості життя	2
9	Тема 9. Демографічна сітка	2
10	Тема 10. Режим відтворення населення	2
11	Тема 11. Перспективні розрахунки населення	2

7. Самостійна робота

Для опанування матеріалу дисципліни окрім лекційних та практичних занять, тобто аудиторної роботи, значну увагу слід приділяти самостійній роботі (СРС).

Основні види СРС при вивченні дисципліни:

- Розв'язання домашніх завдань, вправ, питань, тестових завдань.
- Самостійна проробка питань.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1	Тема 1. Демографія як наука	4
2	Тема 2. Методологічні засади соціально-демографічної статистики	4
3	Тема 3. Чисельність та структура населення	4
4	Тема 4. Метод демографічних коефіцієнтів	4
5	Тема 5. Шлюбність та розлучуваність	4
6	Тема 6. Народжуваність та плідність	4
7	Тема 7. Статистичне вивчення смертності	4
8	Тема 8. Таблиці дожиття та середньої очікуваної тривалості життя	4
9	Тема 9. Демографічна сітка	4
10	Тема 10. Режим відтворення населення	4
11	Тема 11. Перспективні розрахунки населення	4

8. Методи навчання

В рамках вивчення дисципліни передбачається проведення лекцій з використанням сучасних інформаційних технологій, використання інтерактивних методів в процесі обговорення питань семінарського заняття (мікрофон, прес-метод, мозкова атака, акваріум та ін.), засобів самостійної роботи студентів.

9. Методи контролю

Для забезпечення оцінювання здобувачів вищої освіти проводиться поточний (оцінювання під час семінарських занять, тестування), підсумковий контроль (залік).

10. Критерії оцінювання результатів навчання

В УДПУ імені Павла Тичини використовується накопичувальна (100-бальна) система оцінювання сформованих компетентностей.

Заходи з оцінювання результатів навчання студента включають:

- поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення практичних занять та оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів).

На практичному занятті здобувач може отримати максимально 10 балів, а саме: за роботу на практичному занятті (максимально 7 балів або 3 бали), виконання завдань самостійної роботи (максимально 3 бали або 2 бали).

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів за роботу на практичному занятті (для тем 1-3, 6-11)

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
7-6 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
5-4 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє знання окремих положень. Відчуває труднощі у процесі аналізу, обґрунтування та аргументації, допускає неточності та помилки.
3-2 бали	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

**Критерії оцінювання завдань самостійної роботи
(для тем 1-3, 6-11)**

К-сть балів	Критерії оцінювання
3 бали	Здобувач вищої освіти виконав усі завдання самостійної роботи, передбачені планом практичного заняття; форма здачі завдань повністю відповідає вимогам; результати самостійної роботи презентує вичерпно та впевнено, дає аргументовані та переконливі відповіді на уточнюючі запитання; в усному та писемному мовленні дотримується стилістичних, орфографічних та пунктуаційних правил.
2 бали	Здобувач вищої освіти виконав усі завдання самостійної роботи, передбачені планом практичного заняття; проте форма здачі завдань лише частково відповідає вимогам; результати самостійної роботи презентує досить переконливо, проте відповіді на уточнюючі запитання невпевнені; в усному та писемному мовленні допущено стилістичні, орфографічні та пунктуаційні огріхи.
1 бал	Здобувач вищої освіти виконав не всі завдання самостійної роботи, передбачені планом практичного заняття; форма здачі завдань не відповідає вимогам; результати самостійної роботи презентує з труднощами, не може дати відповідь на уточнюючі запитання; в усному та писемному мовленні допускаються стилістичні, орфографічні та пунктуаційні помилки.
0 балів	Здобувач не виконав завдання самостійної роботи.

**Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів
за роботу на практичному занятті
(для тем 4-5)**

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
3 бали	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє знання окремих положень. Відчуває труднощі у процесі аналізу, обґрунтування та аргументації, допускає неточності та помилки.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

**Критерії оцінювання завдань самостійної роботи
(для тем 4-5)**

К-сть балів	Критерії оцінювання
2 бали	Здобувач вищої освіти виконав усі завдання самостійної роботи, передбачені планом практичного заняття; форма здачі завдань повністю відповідає вимогам; результати самостійної роботи презентує вичерпно та впевнено, дає аргументовані та переконливі відповіді на уточнюючі запитання; в усному та писемному мовленні дотримується стилістичних, орфографічних та пунктуаційних правил.
1 бал	Здобувач вищої освіти виконав усі завдання самостійної роботи, передбачені планом практичного заняття; проте форма здачі завдань лише частково відповідає вимогам; результати самостійної роботи презентує досить переконливо, проте відповіді на уточнюючі запитання невпевнені; в усному та писемному мовленні допущено стилістичні, орфографічні та пунктуаційні огріхи.
0 балів	Здобувач не виконав завдання самостійної роботи.

Студент також має можливість перезарахувати бали (інші види робіт) за наявності результатів навчання, отриманих у неформальній освіті (стажування, тренінги, участь у конференціях, семінарах та ін.) та інформальній освіті (самоосвіта).

Інформація про ресурси для неформальної освіти, процедуру визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, розміщена на сайті факультету соціальної та психологічної освіти (<https://cutt.ly/eZgmfn5>).

Дотримання принципів та правил академічної доброчесності передбачає самостійне виконання завдань до практичних занять, завдань самостійної роботи, завдань до ІНДЗ, підготовки до підсумкового контролю, визначених Кодексом академічної доброчесності Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини, Законом України «Про авторське право і суміжні права», методичними рекомендації щодо дотримання принципів академічної доброчесності на факультеті соціальної та психологічної освіти УДПУ імені Павла Тичини.

**Критерії оцінювання результатів навчання
(знань, умінь, навичок та компетентностей)**

Оцінки	Теоретична підготовка	Практичні уміння і навички
Високий, А, 90 – 100, відмінно	Здобувач має глибокі, міцні і системні знання навчальної дисципліни, вміє синтезувати знання із окремих тем; використовує здобуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь Здобувача відрізняється точністю формулювань, логікою, системністю узагальненості знань.	Здобувач самостійно орієнтується в потоці інформації з дисципліни; здатний проаналізувати й узагальнити отриманий результат. При підготовці до практичних занять Здобувач дотримується всіх вимог, передбачених програмою курсу. Крім того, його дії відрізняються раціональністю, вмінням оцінювати помилки й аналізувати результати.
Вище середнього, середній В, С,	Здобувач знає і може самостійно визначити основні ідеї і категорії навчальної дисципліни; може синтезувати знання із окремих	Здобувач самостійно виконує завдання, передбачені програмою дисципліни, володіє базовими навичками обґрунтувати

<p>75 – 89; дуже добре, добре</p>	<p>тем, давати точні формулювання. Здобувач може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим.</p>	<p>застосування основних положень курсу, пов'язати їх із власною дослідницькою та професійною діяльністю, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення результату. При виконанні завдань практичних занять Здобувач може самостійно виконати роботу в повному обсязі й зробити правильні висновки</p>
<p>Достатній, Д, Е, 61 – 74, задовільно, достатньо</p>	<p>Здобувач відтворює основні поняття і визначення курсу, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення навчальної дисципліни; допускає неточні і не повні відповіді, не чітко їх формулює, робить окремі помилки у відповіді, але може їх усунути під керівництвом викладача, недостатньо володіє термінологією.</p>	<p>Здобувач може виконувати найпростіші завдання, але не спроможний самостійно висвітлити загальні питання; робить висновки, але не розуміє як застосувати теоретичний матеріал у науково-дослідницькій та професійній діяльності.</p>
<p>Початковий, Fx, F 1 – 60, незадовільно</p>	<p>Відповідь здобувача при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями щодо курсу, який вивчається. У відповіді цілком відсутня самостійність. Здобувач знайомий лише з деякими основними поняттями та визначеннями курсу, з допомогою викладача може сформулювати лише деякі основні положення.</p>	<p>Допускає істотні помилки, невпевнено, з великими утрудненнями виконує практичні завдання.</p>

11. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Розподіл балів для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

Поточне тестування та самостійна робота											Сума
Змістовний модуль I						Змістовний модуль II					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	
10	10	10	5	5	10	10	10	10	10	10	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	зараховано
82 – 89	B	
75 – 81	C	
69 – 74	D	
60 – 68	E	
35 – 59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
1 – 34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Рекомендована література

Основна

1. Бовкун О.А. Соціальна і демографічна статистика. Навчальний посібник. Умань. Візаві. 2019. 160 с.
2. Гендерний паспорт міста Умані : навч.-метод. довідник / Кучер Галина Михайлівна, Кравченко Оксана Олексіївна ; [рец.: Расказова О. І., Кулик М. О., Кочубей Т. Д.] ; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. - Умань : Ямчинський О. В., 2021. - 179, [1] с. : табл., рис. - Бібліогр.: с. 178-179.
3. Соціальний розвиток : навч. посіб. / Гавриленко Іван Миколайович, Недюха Микола Петрович, Яковенко Юрій Іванович ; Київський нац. ун-т імені Тараса Шевченка, Таврійський нац. ун-т імені В. І. Вернадського. – Стер. вид. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. – 579, [1] с. – Бібліогр.: до кожної глави.

Допоміжна

1. Архіпова С. А. Демографія та соціальна статистика в соціальній роботі: навчальний посібник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 118 с.
2. Бегун С. І. Статистика: навчально-методичний посібник. Луцьк: ВНУ імені Лесі Українки. 2014. 101 с.
3. Борух В. О., Алямкіна Р.В. Економічна статистика : навчальний посібник. К.: Кондор, 2008. 100 с
4. Герасименко С. С. Статистика: підручник. К.: КНЕУ, 2000. 467 с.
5. Захожай В. Б., Федорченко В. С Теорія статистики. К: МАУП. 2006. 340 с.
6. Костецький Я. І. Соціальна статистика: навчальний посібник. Тернопіль: Економічна думка, 2011. 303 с.
7. Колосок А. М. Статистичний аналіз соціального захисту населення у територіальних громадах. *Humanitas*. 2022. № 1. С. 152-158. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2022.1.22>
8. Костюк В. О., Мількін І. В. Статистика: навчальний посібник. Харків : ХНУМГ імені О. М. Бекетова, 2015. 167 с.
9. Муромцева Ю.І. Демографія : навчальний посібник. К.: Кондор, 2008. 300 с.
10. Пирожков С. І., Рязанцева В. В., Моторин Р. М. Статистика : підручник. Київ : Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2020. 328 с.
11. Стеценко С.Г. Демографічна статистика: підручник. К.: Вища школа, 2005. 463 с.
12. Самотоєнкова О. В., Ольвінська Ю. О. Соціальна статистика: навчальний посібник. Одеса: ОДЕУ, 2009. 102 с.
13. Столяров Г. С., Огай М. Ю. Соціальна статистика: навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2003. 195 с.
14. Підгорний А. З. Соціально-демографічна статистика: підручник. Одеса : ФОП Гуляєва В.М., 2017. 424 с.
15. Удотова Л. Ф. Соціальна статистика: підручник. К: Вид-во КНЕУ. 2002. 375 с.
16. Щурик М.В. Статистика : навчальний посібник. Львів : Магнолія, 2016. 547 с.

Інтернет - ресурси

17. [Social Statistics Commons](https://network.bepress.com/social-and-behavioral-sciences/social-statistics/). URL: <https://network.bepress.com/social-and-behavioral-sciences/social-statistics/> (дата звернення: 02.05.2022).
18. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 02.05.2022).
19. Державна служба України з питань праці. URL: <https://dsp.gov.ua/>
20. Державний центр зайнятості. URL: <https://www.dcz.gov.ua/>
21. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/>
22. Національна соціальна сервісна служба України. URL: <https://nssu.gov.ua/>
23. Пенсійний фонд України. URL: <https://www.pfu.gov.ua/>

24. Фонд соціального страхування. URL: <http://www.fssu.gov.ua/>